

קצרי רוח || ראובן אברג'ל מהפנתרים השחורים צפה ב"גולדה", וגילה אשה שברירית שסביבה חתרנים בלתי נלאים

כשנפגשו בלשכתה לפני כ-50 שנה, דאגה גולדה מאיר להבהיר לראובן אברג'ל מהפנתרים השחורים מי הבוס. הסרט על חייה חשף אותו לסיפורה האישי ולצדדיה האנושיים

ראובן אברג'ל פורסם לראשונה: 22.06.2019 20:50 עודכן ב: 23.06.2019 06:00

רק אחרי שצפיתי בסרט על חייה של גולדה מאיר, הצלחתי בפעם הראשונה להכיר את סיפור חייה קצת יותר מקרוב. הוא לקח אותי אחורה לשנת 1971, ימי תחילת המאבק של הפנתרים השחורים בישראל, אז פגשתי אותה לראשונה. במשרד ראש הממשלה בירושלים, אני וחברי מהפנתרים נפגשנו עמה במטרה לדון איתה בבעיות ובמצוקות של היהודים ממדינות האסלאם בישראל. בפגישה נכחו גם מפקד הפלמ"ח לשעבר, יגאל אלון, שהיה אז בתפקיד שר החינוך, ושר הסעד מיכאל חזני. גולדה לא אהבה בלשון המעטה שאנחנו מדברים בשם המזרחים-ספרדים. בקול סמכותי היא אמרה לנו: "רק אני יכולה לדבר בשם קבוצה, כזו או אחרת, כי אני ראש הממשלה" ו"אין מסמכותכם לדבר בשם אף אחד, אתם יכולים לדבר אך ורק על עצמכם". אז היא עברה לשאלות אישיות — היכן למדת, היכן עבדת ומה אתה עושה כיום?

עד לאותו רגע לא פגשתי את גולדה מעולם, והנה אני יושב בצמוד אליה, ממש נוגע בה ורגלה נוגעת בשלי. כמו בסרט ששודר בשבוע שעבר, היא מעשנת ללא הפסקה, מדליקה סיגריה מסיגריה. לאורך שלוש שעות תמימות ראיתי את העיוותים בפניה, את הכעס האצור בה. בכל פעם שדיברתי בסמכותיות בשם ארגון הפנתרים השחורים זה הכעיס אותה מאוד, היא לא חדלה מלהזכיר לי מי כאן הבוס.

בתום הפגישה נפרדנו בנימוס. היא מיהרה למליאה ולא שכחה להזכיר לנו שהיא רצה להצביע בנושא חשוב מאוד על יהדות בבל — המחשה נוספת לכמה היא עסוקה בבעיות שלנו. יחלפו להם כמה ימים, ובפגישה עם ברית יוצאי מרוקו, אחרי שתישאל איך היתה הפגישה עם הפנתרים השחורים, היא תאמר את המשפט האלמותי: "הם לא נחמדים".

"גולדה", שנכנס לפרטים האישיים בחייה, דחק הכל הצדה, גרם לי לשכוח את השעות הלא נעימות שהעברתי אז בלשכתה, במשרד ראש הממשלה. לבי נכמר עליה כשהיא סיפרה על הילדות הקשה שלה ברוסיה, עם אמה ואחותה אחרי שאביהם נטש אותם ונסע לאמריקה, על הבטן הריקה, התנאים הקשים ורדיפות הגויים.

ככל שהסרט התקדם, ראיתי אשה שסוחבת איתה מחלה קשה, טיפולים כואבים ושעות שינה מעטות. ראיתי כיצד היא מחזיקה על כתפיה הקטנות את מפא"י המושחתת, את מדינת "גדרה חדרה", ועל ראשה המאבקים העדתיים, מלחמת יום הכיפורים, מלחמת ההתשה וועדת אגרנט. צפיתי ושאלתי את עצמי איך אשה חולה, שברירית, עם טראומות ילדות, סוחבת את העגלה המקרטעת, כשסביבה משוטטים חתרנים בלתי נלאים — קבוצת הגנרלים ממפא"י. פתאום היא נראתה לי בודדה בשדה ו"עדת זאבים" מחכה לטרורף אותה. לקראת סוף הסרט אמרתי לעצמי שאם הייתי יודע אז, כשפגשתי אותה לשלוש שעות, את מה שאני רואה כעת בסרט — בטח הפגישה היתה נראית ונשמעת אחרת.

"גולדה" המחיש לי עוד יותר את המרחק בין התרבות האשכנזית לבין התרבות המזרחית ואת תפיסת עולמם של מנהיגי מפא"י לדורותיהם. בתוך כולם, גולדה מאיר היתה הרבה יותר אנושית יחסית לכל אלה שסבבו אותה. אם היא היתה עומדת לידי אחרי הסרט הייתי ניגש אליה, מברך אותה ומאחל לה בריאות. אחרי הכל, כולנו בני אדם.